

Podvodni svijet Hurghade

Vrste snimljene na zaronima · Crveno more, Egipat · 16.–18.10.2026.

VRSTE U OVOJ KNJIŽICI

Plavoobrazna leptirica (*Chaetodon semilarvatus*)
Crvenomorska riba zastavica (*Heniochus intermedius*)
Prugasta leptirica (*Chaetodon fasciatus*)
Šarena leptirica (*Chaetodon paucifasciatus*)
Lirorepi antijas (*Pseudanthias squamipinnis*)
Murina leopard (*Gymnothorax favagineus*)
Bradavičasta riba kamen (*Synanceia verrucosa*)
Plavotočkasta raža (*Taeniura lymna*)
Indopacifički narednik (*Abudefduf vaigiensis*)
Crvenomorska trlja (*Parupeneus forsskali*)
Maskirana napuhača (*Arothron diadematus*)
Hrdasta papigača (*Scarus ferrugineus*)
Španjolska plesačica – jaja (*Hexabranchus sanguineus*)
Riba vojnik (*Myripristis murdjan*)
Papigača (*Scarus sp.*)
Kraljevska anđeoska riba (*Pygoplites diacanthus*)
Riba lav (*Pterois miles*)

Morski krastavac (*Holothuroidea*)
Crvenomorska riba klaun (*Amphiprion bicinctus*)
Plavotočkasto šilo (*Fistularia commersonii*)
Velika napuhača (pjegavi ježinac) (*Diodon hystrix*)
Arapska anđeoska riba (*Pomacanthus maculosus*)
Okrugla riba šišmiš (*Platax orbicularis*)
Četverbojni golužnjak (*Chromodoris quadricolor*)
Pjegava jastrebica (*Paracirrhites forsteri*)
Lirorepa kirnja (*Variola louti*)
Divovska školjka (*Tridacna squamosa*)
Žutoperajna trlja (*Mulloidichthys vanicolensis*)
Žutorepi kirurg (*Zebrasoma xanthurum*)
Prugasta češljoustka (*Dascyllus aruanus*)
Pjegavi pješčar (*Parapercis hexophthalma*)
Divovska murina (*Gymnothorax javanicus*)
Zelena kromis (*Chromis viridis*)

Plavooobrazna leptirica

Bluecheek butterflyfish

Chaetodon semilarvatus

UKRATKO

PORODICA

Chaetodontidae (ribe leptirice)

VELIČINA

do oko 23 cm

RASPROSTRANJENOST

endem Crvenog mora i Adenskog zaljeva

PREHRANA

koraljni polipi i sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Jarko žuta riba s tankim narančastim prugama i plavosivom mrljom oko oka jedan je od zaštitnih znakova Crvenog mora. Na engleskom je zovu i *masked butterflyfish* – maskirana riba leptirica.

Živi u parovima ili malim skupinama, a hranu najčešće traži kasno poslijepodne, kad polagano obilazi koralje. Partneri u paru plivaju gotovo usklađeno, kao u plesu.

Budući da živi samo u Crvenom moru i Adenskom zaljevu, susret s njom poseban je doživljaj. Grebeni oko Hurghade i Ras Mohammeda među najpoznatijim su mjestima gdje je fotografi snimaju.

JESTE LI ZNALI?

Latinski naziv roda *Chaetodon* znači „čekinjasti zub“: ribe leptirice imaju sitne zube poredane gusto poput čekinja četke, kojima čupkaju hranu iz koralja.

Crvenomorska riba zastavica

Red Sea bannerfish

Heniochus intermedius

UKRATKO

PORODICA

Chaetodontidae (ribe leptirice)

VELIČINA

do oko 18 cm

RASPROSTRANJENOST

endem Crvenog mora i Adenskog zaljeva

PREHRANA

zooplankton i sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Prepoznatljiva je po dugoj bijeloj niti ledne peraje koja se vijori iza nje poput zastavice – otuda i ime *bannerfish*. Tijelo krasi dvije široke crne poprečne pruge na bijeloj podlozi i žuta repna peraja.

Pojavljuje se u parovima ili manjim skupinama uz rub grebena, a ponekad se okuplja i u veća jata u otvorenoj vodi, gdje lovi plankton.

Na našim snimkama pliva zajedno s maskiranim ribama leptiricama – dvije endemske crvenomorske vrste u istom kadru.

JESTE LI ZNALI?

Gill, mudri vođa akvarijske družine iz Pixarova filma *Potraga za Nemom*, zapravo je maurski idol (*Zanclus cornutus*). Ribe zastavice toliko mu nalikuju da ih ronionci i akvaristi često međusobno zamijene.

Prugasta leptirica

Red Sea raccoon butterflyfish

Chaetodon fasciatus

UKRATKO

PORODICA

Chaetodontidae (ribe leptirice)

VELIČINA

do oko 22 cm

RASPROSTRANJENOST

endem Crvenog mora i Adenskog zaljeva

PREHRANA

koraljni polipi, alge i sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Ime „rakun“ duguje crnoj prugi preko očiju i bijeloj mrlji iznad nje, koje podsjećaju na masku rakuna. Kosi tamni potezi na žutom tijelu daju joj latinski naziv *fasciatus* – „prugasta“.

Crna pruga preko oka ima svrhu: mnoge ribe leptirice skrivaju oko kako bi zbunile grabežljivce, koji napadaju glavu plijena.

Ova vrsta je crvenomorski srodnik šire rasprostranjene *Chaetodon lunula*. Najčešće se viđa u parovima koji zajedno patroliraju grebenom i pjeskovitim dnom, baš kao par na našoj snimci.

JESTE LI ZNALI?

Ribe leptirice ovise o zdravim koraljima, pa ih znanstvenici koriste kao „pokazatelje“ stanja grebena: gdje ih je mnogo, greben je obično u dobrom stanju.

Šarena leptirica

Red Sea chevron butterflyfish

Chaetodon paucifasciatus

UKRATKO

PORODICA

Chaetodontidae (ribe leptirice)

VELIČINA

do oko 14 cm

RASPROSTRANJENOST

endem Crvenog mora i Adenskog zaljeva

PREHRANA

koraljni polipi, alge, sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Manja i skromnija rođakinja ostalih riba leptirica: bjelkasto tijelo prekriveno je tamnim oznakama u obliku slova V (engl. *chevron*), a stražnji dio tijela i rep ukrašava upadljiva narančastocrvena mrlja.

Plovi uglavnom u parovima ili malim skupinama iznad plitkih koraljnih grebena, gdje izduženim, sitnim ustima „čupka“ koraljne polipe i hranu iz pukotina.

Kao i druge ribe leptirice, osjetljiva je na stanje koralja, pa je njezina prisutnost dobar znak zdravog grebena.

JESTE LI ZNALI?

Ova crvenomorska ribica našla se i na egipatskoj poštanskoj marki od 10 pijastera iz 1990-ih godina.

Lirorepi antijas

Lyretail anthias

Pseudanthias squamipinnis

UKRATKO

PORODICA

Serranidae (kirnje)

VELIČINA

mužjak do oko 15 cm, ženka do 7 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

zooplankton

Zanimljivosti

Narančasti oblaci ribica koji lebde iznad grebena gotovo su uvijek antijasi. Žive u velikim jatima i neprestano love sitni plankton koji nosi struja.

Skupinu ženki vodi jedan mužjak – veći, ljubičastocrvene boje i s izduženom bodljom leđne peraje. Sve se ribe izgleda kao ženke, a mužjaci nastaju promjenom spola. Takav način života zove se protoginijski hermafroditizam.

Unatoč malenosti veličini, antijasi pripadaju istoj porodici kao i kirnje. Na našoj snimci okružuju koraljni stup dok pored njih prolaze ronioci.

JESTE LI ZNALI?

Kad mužjak nestane iz skupine, najjača ženka počinje se pretvarati u mužjaka – promjena je gotova za dva do četiri tjedna. U skupini samih ženki isti proces može trajati i više od pola godine.

Murina leopard

Laced moray

Gymnothorax favagineus

UKRATKO

PORODICA

Muraenidae (murine)

VELIČINA

obično 1,5–2 m

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

ribe, glavonošci, rakovi

Zanimljivosti

Jedna od najvećih murina: svijetla koža prekrivena je gustim crnim mrljama koje zajedno tvore uzorak saća ili leopardove kože – otuda i engleska imena *laced*, *honeycomb* i *leopard moray*.

Murina neprestano otvara i zatvara usta, što izgleda prijeteće, ali tako zapravo diše – pumpa vodu preko škrga. U grlu ima i drugi par čeljusti (ždrijelne čeljusti) koje izlijeću prema naprijed i povlače plijen u jednjak.

Danju se obično skriva u pukotinama grebena, a noću izlazi u lov. Na našem zaronu imali smo sreću vidjeti je kako slobodno pliva preko pjeskovitog dna.

JESTE LI ZNALI?

Flotsam i Jetsam, dvije zlokobne jegulje koje služe morskoj vještici Ursuli u Disneyjevom filmu *Mala sirena* (1989.), zapravo su murine. U porodici murina ima oko 200 vrsta.

Bradavičasta riba kamen

Reef stonefish

Synanceia verrucosa

UKRATKO

PORODICA

Synanceiidae (ribe kamenke)

VELIČINA

do oko 40 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

sitne ribe i rakovi

Zanimljivosti

Tijelo joj je kvrgavo i prekriveno izraslinama i algama pa izgleda kao komad kamena ili koralja – na fotografijama ju je teško uočiti iako je točno u sredini kadra.

Bodlje leđne peraje povezane su sa žlijezdama otrova. Ubod izaziva jaku bol i može biti opasan po život. Prva pomoć je uranjanje uboda u vruću vodu (koliko se može podnijeti) i hitna liječnička pomoć – postoji i protuotrov.

Kamenka je grabežljivac iz zasjede: satima nepomično čeka, a kad plijen priđe, usisa ga u djeliću sekunde. Zato je zlatno pravilo ronjenja: ne dodiruj greben i ne oslanjaj se na dno.

JESTE LI ZNALI?

Guinnessova knjiga rekorda ribe kamenke (rod *Synanceia*) navodi kao najotrovnije ribe na svijetu. Za čovjeka smrtonosna doza otrova može se unijeti ubodom samo jedne ili dvije bodlje.

Plavotočkasta raža

Bluespotted ribbontail ray

Taeniura lymma

UKRATKO

PORODICA

Dasyatidae (žutulje)

VELIČINA

disk do oko 35 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

školjkaši, crvi, kozice, rakovi

Zanimljivosti

Jarkoplave točke na maslinastom disku čine je jednom od najljepših raža. Te jarke boje vjerojatno su upozorenje: na repu nosi jednu ili dvije otrovne bodlje kojima se brani.

Danju se često odmara ispod koraljnih izbočina, a s plimom izlazi na pjeskovito dno gdje rovari u potrazi za školjkašima, crvima i rakovima. Pritom podiže oblačiće pijeska koje često prate druge ribe u nadi da će uloviti uznemireni plijen.

Mladi se razvijaju u tijelu majke i rađaju se potpuno formirani.

JESTE LI ZNALI?

Raže iz ove porodice mirne su i bodlju koriste samo u obrani. Australski TV-voditelj Steve Irwin, „Lovac na krokodile“, stradao je 2006. na Velikom koraljnom grebenu od uboda kratkorepe raže iz iste porodice.

Indopacifički narednik

Indo-Pacific sergeant

Abudefduf vaigiensis

UKRATKO

PORODICA

Pomacentridae (češljoustke)

VELIČINA

do oko 20 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

zooplankton, alge, sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Pet crnih poprečnih pruga podsjeća na oznake čina na vojničkoj odori – zato se ove ribe zovu „narednici“ (engl. *sergeant*). Jedne su od najčešćih i najznatiželjnijih riba grebena i rado prilaze ronionicima.

Za vrijeme mrijesta ženka polaže ikru na čistu stijenu, a mužjak je sam čuva i hrabro tjera svakoga tko se približi – čak i ronioce mnogo puta veće od sebe.

Na našoj snimci velika skupina narednika okupila se oko koraljnog bloka zajedno s drugim ribama – pravi „trg“ podvodnog grada.

JESTE LI ZNALI?

Narednik pripada istoj porodici kao i klaun ribe (Pomacentridae) – dakle, bliski je rođak Nema, junaka Pixarovog filma *Potraga za Nemom*.

Crvenomorska trlja

Red Sea goatfish

Parupeneus forsskali

UKRATKO

PORODICA

Mullidae (trlje)

VELIČINA

do oko 28 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more, Adenski zaljev, istočni Mediteran

PREHRANA

sitni beskralješnjaci iz pijeska

Zanimljivosti

Srodnica naših trlja: ispod brade ima dva duga brčića prepuna osjetila okusa i dodira. Njima neprestano pretražuje pijesak i otkriva crve, rakove i školjkaše skrivene ispod površine.

Dok rovari, za njom se često vuku druge ribe koje hvataju plijen što ga trlja uznemiri. Prepoznatljiva je po tamnoj uzdužnoj pruzi preko oka i žutom repu.

Ime nosi po prirodoslovcu Peteru Forsskålu, koji je u 18. stoljeću sudjelovao u danskoj ekspediciji u Arabiju i istraživao Crveno more.

JESTE LI ZNALI?

Kroz Sueski kanal ova je trlja prodrla u Sredozemno more: zabilježena je uz obale Turske, Libanona, Izraela, Sirije i Cipra, a 2018. i u Tunisu – na fotografiji koju je snimio jedan ronilac.

Maskirana napuhača

Masked puffer

Arothron diadematus

UKRATKO

PORODICA

Tetraodontidae (napuhače)

VELIČINA

do oko 30 cm

RASPROSTRANJENOST

samo Crveno more

PREHRANA

alge, spužve, puževi, rakovi

Zanimljivosti

Crna „maska“ preko očiju daje joj izgled malog razbojnika. Kao i ostale napuhače, u opasnosti može naglo progutati vodu i napuhati se nekoliko puta veće od normalne veličine, pa je grabežljivac teško proguta.

Zubi su joj srasli u četiri snažne pločice (Tetraodontidae znači „četverozubi“). Živi samotnjački, osim nekoliko tjedana ljeti kad se okuplja u jata radi mrijesta.

U koži i unutarnjim organima nosi tetradotoksin, snažan živčani otrov koji proizvode bakterije s kojima živi u simbiozi. Zato ih se nikako ne smije dirati ni jesti.

JESTE LI ZNALI?

Njezin rođak, mali japanski napuhač *Torquigener albomaculosus*, autor je tajanstvenih „krugova u pijesku“ na morskom dnu: mužjak danima oblikuje savršeni kružni uzorak promjera oko dva metra kako bi privukao ženku. Ronioci su krugove otkrili 1995., a tvorac je otkriven tek 2011.

Hrđasta papigača

Rusty parrotfish

Scarus ferrugineus

UKRATKO

PORODICA

Scaridae (papigače)

VELIČINA

do oko 40 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more, Adenski i Perzijski zaljev

PREHRANA

alge koje stružu s koralja

Zanimljivosti

Papigače su ime dobile po zubima sraslim u jak „kljun“ kojim stružu alge s mrtvih koralja i stijena. Pritom gutaju i vapnenac, a ostatak izbacuju kao fini bijeli pijesak.

Ženke ove vrste su hrđastosmeđe (otuda ime *ferrugineus* – „hrđast“), dok su odrasli mužjaci zelenoplavi i šareni. Kao i antijasi, papigače mogu mijenjati spol iz ženskog u muški.

Mnoge papigače noću oko sebe ispuštaju sluzavu „vreću za spavanje“. Pokusi su pokazali da ih ona štiti od sitnih nametnika poput komaraca od mreže.

JESTE LI ZNALI?

Jedna papigača može godišnje proizvesti oko 90 kilograma pijeska, a neke vrste i znatno više. Istraživanje na Maldivima pokazalo je da su papigače izvor više od 85 % novog pijeska na tamošnjim grebenima – mnoge bijele plaže doslovno su prošle kroz njihovo probavilo.

Španjolska plesačica – jaja

Spanish dancer – egg ribbon

Hexabranhus sanguineus

UKRATKO

PORODICA

Hexabranhidae (goluznjaci)

VELIČINA

puž do oko 40 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

spužve

Zanimljivosti

Ova crvena „ruža“ nije cvijet ni spužva, nego vrpca jaja španjolske plesačice – jednog od najvećih goluznjaka (morskih puževa bez kućice). Spiralno smotana vrpca sadrži stotine tisuća sićušnih jajašaca.

Puž ime duguje načinu plivanja: kad se uznemiri, pliva valovitim pokretima širokog crvenog plašta koji podsjeća na suknju plesačice flamenka. Hrani se spužvama i od njih preuzima otrovne tvari kojima se brani.

Na leđima i u škragama puža često žive sićušne carske kozice (*Periclimenes imperator*), duge samo 4–8 mm, iste boje kao domaćin.

JESTE LI ZNALI?

Istraživanje iz 2023. pokazalo je da ono što se desetljećima smatralo jednom vrstom, *Hexabranhus sanguineus*, zapravo čini skupinu od pet vrsta – među njima i jedna dotad neopisana.

Riba vojnika

Blotcheye soldierfish

Myripristis murdjan

UKRATKO

PORODICA

Holocentridae (ribe vjeverice i vojnici)

VELIČINA

do oko 27 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

zooplankton, ličinke rakova

Zanimljivosti

Crvena riba velikih crnih očiju tipičan je noćni lovac. Danju miruje u spiljama, pukotinama i ispod stijenskih izbočina – baš kao na našoj snimci u polumraku spilje.

Velike oči omogućuju joj da noću, kad izlazi iz skrovišta, lovi sitni plankton u otvorenoj vodi. Prepoznaje se po tamnoj mrlji na rubu škržnog poklopca.

Crvena boja pod vodom je vrlo praktična: crvenu svjetlost voda upija prva, pa je u dubini i noću crvena riba gotovo nevidljiva – i plijenu i grabežljivcima.

JESTE LI ZNALI?

Ribe iz porodice vojnika i vjeverica poznate su po „glasnosti“: pomoću plivaćeg mjehura proizvode zvukove kojima se upozoravaju i sporazumijevaju.

Papigača

Parrotfish

Scarus sp.

UKRATKO

PORODICA

Scaridae (papigače)

VELIČINA

ovisno o vrsti 30–70 cm

RASPROSTRANJENOST

tropska mora, brojne vrste u Crvenom moru

PREHRANA

alge koje stružu s koralja i stijena

Zanimljivosti

Zelenoplava, šarena riba na našoj snimci odrasli je mužjak papigače. Kod mnogih papigača ženke i mladi su sivo-smeđi, a tek se najveće jedinke pretvaraju u ovakve šarene mužjake.

Papigače cijeli dan grickaju alge s mrtvih koralja i stijena. Tako sprječavaju da alge prekriju greben i omoguće rast novih koralja – zato su ključne za zdravlje grebena.

Dok pliva, papigača se pokreće uglavnom prsnim perajama, pa izgleda kao da „leti“ iznad grebena.

JESTE LI ZNALI?

„Kljun“ papigače nije jedan zub, nego mozaik od oko tisuću sitnih zubića sraslih u čvrstu pločicu. Istrošeni zubi stalno se zamjenjuju novima, pa kljun nikad ne otupi.

Kraljevska anđeoska riba

Royal angelfish

Pygoplites diacanthus

UKRATKO

PORODICA

Pomacanthidae (ribe anđeli)

VELIČINA

do oko 25 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

spužve i plaštenjaci

Zanimljivosti

Jedna od najljepših riba grebena: narančasto tijelo prošarano je okomitim plavim i bijelim prugama obrubljenima crnom, a repna peraja je jarko žuta.

Plašljiva je i rijetko se udaljava od pukotina u koraljima, pa je na snimci vidimo samo nakratko dok prolazi između koraljnih grana.

Hrani se uglavnom spužvama i plaštenjacima, što je čini zahtjevnom za akvarije – zato ju je najbolje gledati upravo ovako, u njezinu prirodnom okruženju.

JESTE LI ZNALI?

Kraljevska anđeoska riba jedina je vrsta svoga roda *Pygoplites*. Mladi imaju na stražnjem dijelu leđne peraje tamnu „lažnu oku“ koja zbunjuje grabežljivce.

Riba lav

Devil firefish

Pterois miles

UKRATKO

PORODICA

Scorpaenidae (škrpine)

VELIČINA

do oko 35 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indijski ocean; kroz Sueski kanal ušla u Sredozemlje

PREHRANA

sitne ribe i rakovi

Zanimljivosti

Raširene peraje s prugama i dugim bodljama čine je jednom od najprepoznatljivijih riba na svijetu. Te bodlje nisu samo ukras: leđne, trbušne i podrepne bodlje nose otrov koji izaziva jaku bol.

Lovi u sumrak i noću. Raširenim prsnim perajama „stjera“ sitne ribe u kut, a zatim ih u djeliću sekunde usisa. Danju se često odmara ispod svodova i u pukotinama – kao na našoj snimci iz procijepa prema plavom.

Zbog otrova se riba lav ne boji ronilaca, pa mirno lebdi pred kamerom. Upravo zato ne treba joj se previše približavati.

JESTE LI ZNALI?

Riba lav stigla je i u Jadran. Prvi put je u hrvatskim vodama zabilježena 2021. kod otoka Visa, a samo od lipnja 2024. do siječnja 2025. potvrđena su 122 nalaza duž istočne obale Jadrana – uglavnom zahvaljujući dojavama ronilaca i ribara.

Morski krastavac

Sea cucumber

Holothuroidea

UKRATKO

SKUPINA

Holothuroidea (trpovi)

VELIČINA

ovisno o vrsti, najveći do 2 m

RASPROSTRANJENOST

sva mora, od plićaka do najvećih dubina

PREHRANA

organske tvari iz pijeska i mulja

Zanimljivosti

Morski krastavci ili trpovi nisu biljke ni ribe, nego bodljikaši – rođaci morskih zvijezda i ježinaca. Tijelo im je mekano i izduženo, a po dnu se kreću polako, na stotinama sitnih nožica.

Neprestano gutaju pijesak, probave organske ostatke i izbacuju čisti pijesak. Tako „usisavaju“ morsko dno i važni su za zdravlje grebena.

Kad su u opasnosti, neke vrste izbacuju unutarnje organe ili ljepljive niti kojima zapetljaju napadača – a izgubljene organe poslije ponovno izgrade.

JESTE LI ZNALI?

Morski krastavac diše kroz stražnji otvor, pa u njemu ponekad stanuju ribe bisernice (porodica Carapidae): po strujanju vode pronađu otvor, uvuku se u njega repom naprijed i danju se tamo skrivaju.

Crvenomorska riba klaun

Twoband anemonefish

Amphiprion bicinctus

UKRATKO

PORODICA

Pomacentridae (češljoustke)

VELIČINA

do oko 14 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more, Adenski zaljev i otočje Čagos

PREHRANA

zooplankton, alge, sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Jedina klaun riba Crvenog mora: narančastožuta, s dvjema bijelim prugama. Živi u moruzgvi čiji su pipci otrovni za druge ribe, ali ne i za nju – štiti je poseban sloj sluzi na koži.

Riba i moruzgva pomažu jedna drugoj: moruzgva pruža sklonište, a klaun riba tjera ribe koje bi grickale pipke i čisti moruzgvu. Najradije bira moruzgvu s mjehurastim vrhovima pipaka.

Na našoj snimci par odraslih riba hrabro kruži oko svoje moruzgve i prilazi kameri – klaun ribe svoj dom brane i od ronilaca.

JESTE LI ZNALI?

Sve klaun ribe izlegu se kao mužjaci. Najveća riba u moruzgvi je ženka, a kad ona uquine, njezin se partner pretvara u ženku. U „pravom“ životu Nemov tata Marlin bi, dakle, postao Nemova mama.

Plavotočkasto šilo

Bluespotted cornetfish

Fistularia commersonii

UKRATKO

PORODICA

Fistulariidae (trubače)

VELIČINA

obično do 1 m, najviše oko 1,6 m

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik; od 2000. i Sredozemlje

PREHRANA

sitne ribe i rakovi

Zanimljivosti

Dugo, gotovo prozirno tijelo poput štapa, izdužena cjevasta njuška i tanka nit na kraju repa – plavotočkasto šilo ne može zamijeniti ni s jednom drugom ribom grebena. U Hrvatskoj se zove i trumpetača.

Lovi tako da se polako, nepomično prikrade plijenu, a zatim ga cjevastom njuškom usisa kao pipetom. Često se drži uz druge ribe ili ronioce i koristi ih kao zaklon dok se približava plijenu.

Na našem zaronu provlačilo se tik iznad dna između kamenja i koralja, a boja tijela gotovo se stopila s okolinom.

JESTE LI ZNALI?

Plavotočkasto šilo je kroz Sueski kanal stiglo u Sredozemlje: prvi put je zabilježeno 2000. kod Izraela, a već u prosincu 2006. ulovljeno je i u Jadranu, kod otočića Sveti Andrija pokraj Dubrovnika – to je ujedno bio prvi nalaz u Jadranu.

Velika napuhača (pjegavi ježinac)

Spotted porcupinefish

Diodon hystrix

UKRATKO

PORODICA

Diodontidae (ribe ježinci)

VELIČINA

obično 40–50 cm, najviše oko 90 cm

RASPROSTRANJENOST

tropska i suptropska mora cijelog svijeta

PREHRANA

puževi, ježinci, rakovi

Zanimljivosti

Velike, pomalo tužne oči i pjegavo tijelo čine je jednom od najsimpatičnijih riba grebena. Bila je glavna zvijezda ovog zarona: mirno je plivala tik uz kameru.

Koža joj je prekrivena dugim bodljama koje inače leže priljubljene uz tijelo. Kad je u opasnosti, naglo proguta vodu i napuše se u bodljikavu loptu koju je teško progutati.

Zubi su joj srasli u snažan kljun kojim lako drobi ljuštore puževa, ježinaca i rakova. Danju se često odmara pod koraljnim pločama, a hranu traži noću.

JESTE LI ZNALI?

Charles Darwin u knjizi *Putovanje na Beagleu* prenosi priču liječnika dr. Allena: ribe ježinci znale su se napuhane i žive naći u želucu morskog psa, a nekoliko puta su se navodno i izgrizle kroz njegov bok.

Arapska anđeoska riba

Yellowbar angelfish

Pomacanthus maculosus

UKRATKO

PORODICA

Pomacanthidae (ribe anđeli)

VELIČINA

do oko 50 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more, Perzijski zaljev i zapadni Indijski ocean

PREHRANA

spužve, plaštenjaci i alge

Zanimljivosti

Tamnoplavo, gotovo crno tijelo s velikom žutom mrljom na boku čini je jednom od najupadljivijih riba Crvenog mora. Na engleskom se zove *yellowbar angelfish* – anđeoska riba sa žutom prugom.

Mlade ribe izgledaju posve drukčije: tamnoplave su s tankim bijelim i svijetloplavim prugama, a odraslu boju dobivaju postupno, kako rastu. Odrasle žive same ili u parovima uz grebene i livade morskih cvjetnica.

Na našem zaronu mirno je plivala između koralja tik ispred ronilaca, kao da pozira za kameru.

JESTE LI ZNALI?

Kod mnogih riba anđela mladi i odrasli toliko se razlikuju da su ih prirodoslovci nekad opisivali kao dvije različite vrste. Tek kad su promatrali kako mladi rastu i mijenjaju boju, shvatili su da je riječ o istoj ribi.

Okrugla riba šišmiš

Orbicular batfish

Platax orbicularis

UKRATKO

PORODICA

Ephippidae (ribe šišmiši)

VELIČINA

do oko 60 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

alge, meduze, zooplankton i sitni beskralješnjaci

Zanimljivosti

Visoko, plosnato i gotovo okruglo tijelo srebrnaste boje, s tamnom prugom preko oka i žutom trbušnom perajom – riba šišmiš izgleda kao veliki srebrni disk koji lebdi nad dnom.

Odrasle ribe šišmiši znatizeljne su i ne boje se ronilaca: često same priđu, kruže oko njih i promatraju ih. Tako je bilo i na našem zaronu, kad nam je jedna doplivala gotovo do kamere iznad pjeskovitog dna.

Jedu gotovo sve: alge, meduze, plankton i sitne beskralješnjake, pa su važni „čistači“ grebena.

JESTE LI ZNALI?

Mlade ribe šišmiši smeđe su, s golemim perajama, i prave se da su uveli list: lebde postrance pri površini i polako se njišu na valovima. Grabežljivci ih tako zamijene za lišće koje pluta i ne obraćaju pažnju na njih.

Četverbojni golužnjak

Pyjama chromodoris

Chromodoris quadricolor

UKRATKO

PORODICA

Chromodorididae (golužnjaci)

VELIČINA

do oko 5 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i zapadni Indijski ocean

PREHRANA

spužve

Zanimljivosti

Ovaj maleni morski puž bez kućice nosi „pidžamu“ od crnih i plavih pruga obrubljenih jarko narančastom bojom, a narančaste su mu i škrge na leđima i ticala (rinofori) na glavi.

Jarke boje nisu slučajne: upozoravaju grabežljivce da je puž neukusan i otrovan. Hrani se spužvama i od njih preuzima otrovne tvari koje pohranjuje u vlastitom tijelu.

Na našem zaronu polako je puzao preko golog pijeska – jedva nekoliko centimetara dug, ali boje su ga odale izdaleka.

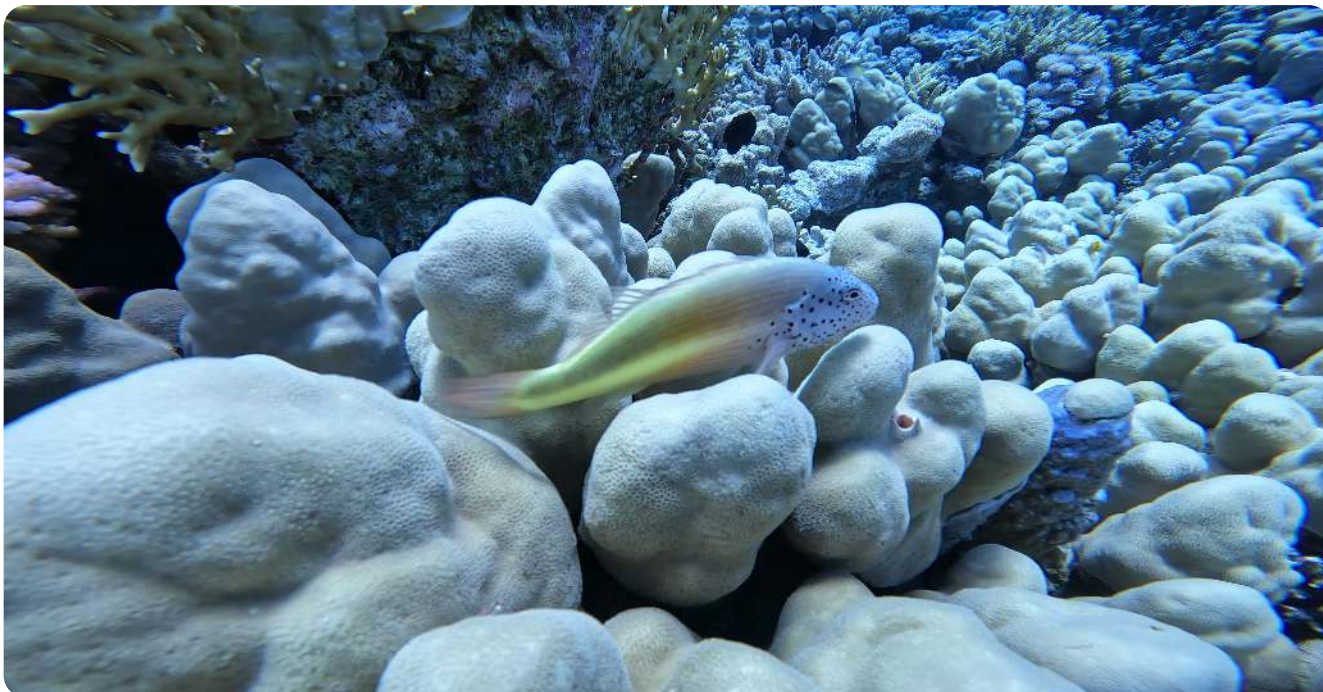
JESTE LI ZNALI?

Golužnjaci su dvospolci: svaka jedinka istodobno je i mužjak i ženka. Kad se dva golužnjaka sretnu i pare, obično oba nakon toga polažu jaja.

Pjegava jastrebica

Freckled hawkfish

Paracirrhites forsteri

UKRATKO

PORODICA

Cirrhitidae (jastrebice)

VELIČINA

do oko 22 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

sitne ribe i rakovi

Zanimljivosti

Glava joj je posuta tamnim točkicama („pjegama“), a duž tijela pruža se svijetla, žućkasta pruga. Najčešće sjedi na vrhu koralja, oslonjena na zadebljane prsne peraje.

S tog vidikovca vreba plijen kao jastreb s grane – otuda i ime. Kad ugleda sitnu ribu ili raka, naglo se baci na njega, a zatim se vrati na svoje mjesto.

Na našoj snimci odmarala se na bijelim glavicama koralja *Porites* i pustila kameru sasvim blizu.

JESTE LI ZNALI?

Jastrebice nemaju plivaći mjehur, pa ne mogu lebdjeti u vodi kao većina riba. Zato se odmaraju na koraljima i stijenama, a plivaju u kratkim naletima.

Lirorepa kirnja

Yellow-edged lyretail

Variola louti

UKRATKO

PORODICA

Serranidae (kirnje)

VELIČINA

do oko 80 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

ribe i rakovi

Zanimljivosti

Prepoznatljiva je po polumjesečastom repu u obliku lire, sa žutim rubom. Tijelo je crvenkasto do tamnosmeđe i prekriveno gustim plavim ili ljubičastim točkicama.

Brz je i spretan grabežljivac koji lovi uglavnom ribe. Obično se drži blizu grebena i pukotina, u koje se brzo skloni kad je uznemirena.

Na našem drugom zaronu zaplivala je ispred kamere i odmah nestala među koraljima.

JESTE LI ZNALI?

Lirorepa kirnja jedna je od riba koje mogu prenijeti ciguateru – trovanje otrovom mikroskopskih alga koji se nakuplja duž hranidbenog lanca, od sitnih biljojeda do velikih grabežljivaca. Otrovnost se ne uništava kuhanjem ni smrzavanjem.

Divovska školjka

Fluted giant clam

Tridacna squamosa

UKRATKO

PORODICA

Cardiidae (srčanke), skupina divovskih školjaka

VELIČINA

do oko 40 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

hranu proizvode simbiotske alge; filtrira i plankton

Zanimljivosti

Jarko obojeni „usnici“ koje vidimo zapravo su plašt školjke. U njemu žive milijuni sićušnih alga (zooksantela) koje pomoću sunčeve svjetlosti proizvode hranu i dijele je sa školjkom – slično kao kod koralja.

Zato divovske školjke žive u plitkoj, osvijetljenoj vodi i plašt drže otvoren prema suncu. Boje i uzorak plašta razlikuju se od jedinke do jedinke.

Kad joj se približi sjena ili ruka, školjka polako zatvara ljušturu. Na snimci se jasno vide valoviti rubovi ljušture s ljuskama, po kojima je vrsta i dobila ime.

JESTE LI ZNALI?

Priče o „školjkama ubojicama“ koje uhvate ronioca za nogu samo su mit – nema potvrđenih slučajeva. Najveća vrsta, *Tridacna gigas*, može narasti preko jednog metra i težiti više od 200 kilograma.

Žutoperajna trlja

Yellowfin goatfish

Mulloidichthys vanicolensis

UKRATKO

PORODICA

Mullidae (trlje)

VELIČINA

do oko 38 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

beskralješnjaci iz pijeska

Zanimljivosti

Srebrnasta riba sa žutom uzdužnom prugom i žutim perajama. Danju se okuplja u jata koja mirno lebde iznad grebena – baš kao na našoj snimci.

Noću se jata raspršuju i ribe pojedinačno pretražuju pijesak. Pritom im pomažu dva brčića ispod brade, puna osjetila okusa i dodira.

Rođakinja je crvenomorske trlje iz naše knjižice i trlja iz Jadrana.

JESTE LI ZNALI?

Na Havajima, gdje je zovu *weke'ula*, zabilježeni su slučajevi da je jedenje ove ribe (osobito glave) izazvalo noćne more i halucinacije. Ta pojava zove se halucinogeno trovanje ribom.

Žutorepi kirurg

Yellowtail tang

Zebrasoma xanthurum

UKRATKO

PORODICA

Acanthuridae (ribe kirurzi)

VELIČINA

do oko 25 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more, Perzijski i Omanski zaljev

PREHRANA

alge

Zanimljivosti

Tamnoplavo do ljubičasto tijelo i jarko žut rep čine je jednom od najljepših riba Crvenog mora.

Ime „kirurg“ dolazi od oštре bodlje na svakoj strani repnog drška, koja reže poput skalpela. Riba je koristi u obrani i u svađama s drugim ribama.

Gotovo cijeli dan pase alge s koralja i stijena. Tako pomaže da alge ne prekriju greben i ne uguše koralje.

JESTE LI ZNALI?

Ličinke riba kirurga gotovo su prozirne i provode tjedne u otvorenom moru. Kad doplivaju do grebena, u samo nekoliko dana dobiju boju i postanu prave male ribe kirurzi.

Prugasta češljoustka

Whitetail dascyllus (humbug)

Dascyllus aruanus

UKRATKO

PORODICA

Pomacentridae (češljoustke)

VELIČINA

do oko 10 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

zooplankton i alge

Zanimljivosti

Malena bijela ribica s tri široke crne poprečne pruge – lako ju je prepoznati čak i kad je daleko. Na engleskom je zovu *humbug*, po prugastim engleskim bombonima.

Živi u malim skupinama, a svaka skupina „pripada“ jednoj glavici razgranatog koralja. Ribice lebde iznad nje i hvataju plankton, a na najmanji znak opasnosti uvuku se duboko među grane.

Na našoj snimci jedna se skrivala upravo na takvoj glavici koralja, uz pješčano dno.

JESTE LI ZNALI?

Mušjaci ove vrste pri udvaranju ispuštaju kratke zvukove i izvede „signalni skok“ – naglo se podignu i spuste iznad koralja – kako bi privukli ženke do mjesta gdje će položiti ikru.

Pjegavi pješčar

Speckled sandperch

Parapercis hexophtalma

UKRATKO

PORODICA

Pinguipedidae (pješčari)

VELIČINA

do oko 28 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

rakovi, crvi i sitne ribe

Zanimljivosti

Izdužena, bjelkasta riba posuta tamnim točkicama i crticama obično nepomično leži na pijesku ili kamenju, oslonjena na trbušne peraje – kao da sjedi.

S tog mjesta vreba plijen: kad ugleda raka, crva ili sitnu ribu, naglo jurne naprijed, a zatim se ponovo smiri. Na repnoj peraji ima veliku tamnu mrlju.

Pješčari žive u malim haremima: jedan mužjak čuva područje u kojem živi nekoliko ženki. Kao i mnoge ribe grebena, mogu mijenjati spol iz ženskog u muški.

JESTE LI ZNALI?

Latinski naziv *hexophtalma* znači „šestooka“. Ime se odnosi na tamne mrlje nalik očima na tijelu i repu ove ribe.

Divovska murina

Giant moray

Gymnothorax javanicus

UKRATKO

PORODICA

Muraenidae (murine)

VELIČINA

obično do 2 m, najviše oko 3 m

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

ribe, rakovi i glavonošci

Zanimljivosti

Najteža murina na svijetu: može narasti do tri metra i težiti tridesetak kilograma. Tamno tijelo prekriveno je gustim sitnim tamnim točkicama, a oko škržnog otvora ima tamnu mrlju.

Neprestano otvara i zatvara usta, što izgleda prijeteće, ali tako zapravo diše – pumpa vodu preko škrga. Danju se skriva u pukotinama grebena, a noću izlazi u lov.

Na našem zaronu provirivala je između koraljnih glavica i polako se provlačila kroz pukotine, ne obraćajući pažnju na kameru.

JESTE LI ZNALI?

U Crvenom moru divovska murina lovi u paru s kirnjom *Plectropomus pessuliferus*: kirnja pokretima glave pozove murinu i pokaže joj gdje se riba sakrila. Murina plijen istjera iz pukotine ili ga ulovi unutra, a kirnja hvata ribe koje pobjegnu u otvoreno more.

Zelena kromis

Blue-green chromis

Chromis viridis

UKRATKO

PORODICA

Pomacentridae (češljoustke)

VELIČINA

do oko 10 cm

RASPROSTRANJENOST

Crveno more i Indo-Pacifik

PREHRANA

zooplankton

Zanimljivosti

Male, svjetlucavo zelenoplave ribice koje u jatima lebde iznad razgranatih koralja. Ovisno o kutu svjetla čas su zelene, čas plave.

Hrane se planktonom koji nosi struja, ali se nikad ne udaljavaju daleko od svog koralja: na najmanji znak opasnosti cijelo jato u trenu nestane među granama.

Na našem drugom zaronu snimili smo cijelo jato skriveno u bijeloj glavici koralja *Acropora*.

JESTE LI ZNALI?

Pri mrijestu mužjak pripremi gnijezdo na pijesku ili koralju, a ženke mu polažu ikru. Mužjak zatim sam čuva i prozračuje jajašca, sve dok se nakon dva-tri dana ne izlegu ličinke.

Napomene

Sve fotografije izdvojene su iz videosnimaka sa šest zarona kod Hurghade (Crveno more, Egipat) 16., 17. i 18.10.2026. Vrste videne na više zarona prikazane su samo jednom, s fotografijom s dana kad su prvi put snimljene. Vrste su određene prema fotografijama. Manje je sigurno određivanje murine s prvog dana (*Gymnothorax favagineus*), divovske murine s trećeg dana (*Gymnothorax javanicus*), hrdaste papigače (*Scarus ferrugineus*), ribe vojnika (*Myripristis murdjan*) i divovske školjke (najvjerojatnije *Tridacna squamosa*), a papigača s drugog dana i morski krastavac nisu određeni do vrste. Za većinu crvenomorskih vrsta ne postoje ustaljeni hrvatski nazivi, pa su navedeni hrvatski opisni nazivi, a ispod njih manjim slovima engleski. Plavotočkasto šilo u Hrvatskoj je poznato i kao trumpetača.

Izvori za zanimljivosti

- Guinness World Records – Most venomous fish – <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/69441-most-venomous-fish>
- Wikipedia – Death of Steve Irwin – https://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Steve_Irwin
- Ocean Conservancy – Meet the Real Ocean Animals of The Little Mermaid – <https://oceanconservancy.org/blog/2022/05/05/real-animals-little-mermaid>
- Hepper – What kind of fish is Gill from Finding Nemo – <https://www.hepper.com/what-kind-of-fish-is-gill-from-finding-nemo/>
- FishBase – Pseudanthias squamipinnis – <https://fishbase.se/summary/6568>
- Fishes of Australia – Pseudanthias squamipinnis – <https://fishesofaustralia.net.au/home/species/4402>
- Yağlıoğlu i Ayas – Parupeneus forsskali u Mediteranu – https://www.biozoojournals.ro/bihbiol/cont/v10n2/bb_e162304_Yaglioglu.pdf
- Chartosia i Michailidis (2016), Marine Biodiversity Records – <https://mbr.biomedcentral.com/articles/10.1186/s41200-016-0032-7>
- National Geographic – Parrotfish sleep in a mosquito net made of mucus – <https://www.nationalgeographic.com/science/article/parrotfish-sleep-in-a-mosquito-net-made-of-mucus>
- Osaka University – Mystery of circles on the sea bed uncovered – https://resou.osaka-u.ac.jp/en/research/2018/20180830_1
- Wikipedia – Masked puffer – https://en.wikipedia.org/wiki/Masked_puffer
- Wikipedia – Spanish dancer – https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_dancer
- Australian Geographic – The Spanish dancer – <https://www.australiangeographic.com.au/news/2021/02/the-spanish-dancer-is-lovely-and-almost-ludicrously-large/>
- Wikipedia – Indo-Pacific sergeant – https://en.wikipedia.org/wiki/Indo-Pacific_sergeant
- Wikipedia – Red Sea bannerfish – https://en.wikipedia.org/wiki/Red_Sea_bannerfish
- StampWorld – Egipat, poštanske marke 1990.-1999. – <https://www.stampworld.com/en/stamps/Egypt/Postage%20stamps/1990-1999>
- Reefs.com – etimologija roda Chaetodon – <https://reefs.com/epithet-etymology-yellow-crowning-glory/>
- SeaLifeBase – Hexabranchius sanguineus – <https://sealifebase.org/summary/SpeciesSummary.php?ID=89489>
- Guidetti i sur. (2008) – prvi nalazi Fistularia commersonii u Jadranu – <https://core.ac.uk/works/30388475>
- Adriatic Nature – Fistularia commersonii (hrvatski nazivi) – <https://adriaticnature.com/?p=927>
- CIESM Atlas – Fistularia commersonii – https://ciesm.org/atlas/fishes_2nd_edition/Fistularia_commersonii.pdf
- Acta Ichthyologica et Piscatoria (2021) – prvi nalaz ribe lav u Hrvatskoj (Vis) – <https://doi.org/10.3897/aiep.51.75811>
- Croatia Week – širenje ribe lav duž hrvatske obale – <https://www.croatiaweek.com/dangerous-devil-firefish-rapidly-spreads-along-croatian-coast/>
- Wikipedia – Diodon (Darwin i ribe ježinci) – <https://en.wikipedia.org/wiki/Diodon>
- FishBase – Amphiprion bicinctus – <https://www.fishbase.se/summary/11837>
- Inter-Research MEPS – odabir moruzgvi kod crvenomorskih klaun riba – <https://int-res.com/abstracts/meps/v464/feature>
- Wikipedia – Royal angelfish – <https://en.wikipedia.org/wiki/Pygoplites>
- Australian Museum – Regal angelfish – <https://australian.museum/learn/animals/fishes/regal-angelfish-pygoplites-diacanthus-boddaert-1772/>
- Fishes of Australia – Myripristis murdjan – <https://fishesofaustralia.net.au/home/species/4441>
- Australian Geographic – riba koja živi u morskom krastavcu – <https://www.australiangeographic.com.au/blogs/creatura-blog/2014/08/pearlfish-lives-in-sea-cucumber-anus/>
- Wikipedia – Carapus acus – https://en.wikipedia.org/wiki/Carapus_acus
- Wikipedia – Parrotfish – <https://en.wikipedia.org/wiki/Parrotfish>
- Wikipedia – Bluespotted ribbontail ray – https://en.wikipedia.org/wiki/Bluespotted_ribbontail_ray
- Wikipedia – Yellowbar angelfish – https://en.wikipedia.org/wiki/Yellowbar_angelfish
- Wikipedia – Orbicular batfish – https://en.wikipedia.org/wiki/Orbicular_batfish
- Wikipedia – Chromodoris quadricolor – https://en.wikipedia.org/wiki/Chromodoris_quadricolor
- Wikipedia – Paracirrhites forsteri – https://en.wikipedia.org/wiki/Paracirrhites_forsteri
- Wikipedia – Variola louti – https://en.wikipedia.org/wiki/Variola_louti
- Wikipedia – Ciguatera – <https://en.wikipedia.org/wiki/Ciguatera>
- Wikipedia – Tridacna squamosa – https://en.wikipedia.org/wiki/Tridacna_squamosa
- Wikipedia – Tridacna gigas – https://en.wikipedia.org/wiki/Tridacna_gigas
- Wikipedia – Yellowfin goatfish – https://en.wikipedia.org/wiki/Yellowfin_goatfish
- Wikipedia – Hallucinogenic fish poisoning – https://en.wikipedia.org/wiki/Hallucinogenic_fish_poisoning
- Wikipedia – Yellowtail tang – https://en.wikipedia.org/wiki/Yellowtail_tang
- Wikipedia – Giant moray – https://en.wikipedia.org/wiki/Giant_moray
- Bshary i sur. (2006), PLoS Biology – zajednički lov kirmje i murine – <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.0040431>
- Wikipedia – Dascyllus aruanus – https://en.wikipedia.org/wiki/Dascyllus_aruanus
- Wikipedia – Chromis viridis – https://en.wikipedia.org/wiki/Chromis_viridis
- Wikipedia – Speckled sandperch – https://en.wikipedia.org/wiki/Parapercis_hexophtalma
- FishBase – Platax orbicularis – <https://www.fishbase.se/summary/Platax-orbicularis.html>